

Kokousmuistio

18.2.2022

 VN/16699/2021
 VN/16699/2021-VM-19

 Valtionavustustoiminnan kehittämis- ja
 digitalisointihanke

Kuntajaoston kokous 2/2022

Aika tiistai 16.2.2022 klo 9.00-11.00

Paikka TEAMS

Läsnä Jani Heikkinen VM Suvi Savolainen VM Sami Salonen OKM Jussi Lind STM, poissa Tero Tyni VM Jaana Walldén VM Laura Sajonmaa YM Päivi Väisänen-Haapanen Suomen kuntaliitto, poissa Matti Mäkelä Turun kaupunki, paikalla 10.47 asti Mika Itänen Seinäjoen kaupunki, paikalla 10.51 asti Janne Airaksinen Lapinlahden kunta, poissa Riitta Pitkänen Pohjois-Pohjanmaan liitto, poissa Susanna Lammassaari Lapin aluehallintovirasto Ulla Suomela VM	puheenjohtaja varapuheenjohtaja sihteeri
--	--

1 Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 09.00.

2 Ilmoitusasiat

Todettiin tiedossa olevat poissaolot.

3 Kokouksen esityslista

Hyväksyttiin 9.2.2022 päivätty esityslista kokouksen työjärjestykseksi.

4 Edellisen kokouksen muistio

Hyväksyttiin edellisen kokouksen (18.1.2022, 1/2022) kokousmuistio.

5 Jaoston tilannekatsaus ja työn eteneminen

Todettiin tiedoksi jaoston tilanneraportti. Toimenpide-ehdotusluonnokset ovat valmistuneet verkostoista, pienistä toimijoista ja hankkeista, avustustoiminnan prosesseista ja rooleista sekä vaikutuksen mittauksen ja arvioinnin periaatteista ja lopputulosten arvioinnista. Investointinyrkissä on käsittelyssä ollut avustuspäätökset sekä raportointiin ja maksatukseen liittyvät kysymykset. Näistä kokonaisuuksista ei ole olemassa vielä alustavia tietojärjestelmämäärityksiä (ns. rautalankoja). Avustuspäätösten osalta on tarkasteltu avustuspäätösten ja vakioehtojen välistä rajapintaa. Raportoinnin, maksatuksen ja valvonnan käsitteitä pitää selkeyttää eli mitä aineistoja mihinkin tarkoitukseen pyydetään. Raportointia voi osittain raskauttaa se, että aineistoja pyydetään valvonnan tarkoituksiin. Valvonnan kysymyksiä tullaan selvittämään erikseen myös valtionavustushankkeessa ja tarkoitus on hankkia tähän ulkopuolista asiantuntemusta.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
 Valtiovarainministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Puhelin
Telefon
Telephone
Faksi
Fax
Fax
s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

 PL 28
 00023 Valtioneuvosto

 Snellmaninkatu 1 A
 Helsinki

 29 516 001
 35 829 516 001

valtiovainministerio@vm.fi

Tietovarantojen määrittelyyn liittyen on selvitelty toimialaluokitteluun liittyviä kysymyksiä. Seuraavaksi jatketaan hakijatyypien ja toiminta- ja taloustietojen osalta. Niillä on myös liittymäpintaan heikossa taloudellisessa asemassa oleviin kuntiin ja kehittämisalueeseen 4. Tietovarantokysymyksistä on valmisteilla oma paketti, jota tullaan käsittelemään 7.4. pidettävässä kokouksessa.

Toimenpide-ehdotusten työstämistä jatketaan kehittämisalueiden 1-2 (ohjauskokonaisuus ja valtionosuus- ja avustusrahoitus) ja 4 (heikossa taloudellisessa asemassa olevat kunnat), tulosten levittämisen ja jakamisen periaatteiden sekä yhtenäisyyden ja läpinäkyvyyden osalta. Toimenpide-ehdotusta ei tehdä vaikuttavuuslähtöisestä avustustoiminnasta ja vaikutusketjuista, vaan ehdotukset sisällytetään muihin toimenpide-ehdotuksiin. Myös loppuraportin sisältöluonnosta työstetään. Tavoitteena on saada laadituista toimenpide-ehdotuksista viestinnällisempi kokonaisuus. Investointinyrkissä tarkastellaan valtionavustusten toimintamallia erityispiirteitä suhteessa investointiavustuksiin.

6 Toimenpide-ehdotus: Vaikutusten mittauksen ja arvioinnin periaatteet sekä lopputulosten arviointi

Esiteltiin laadittua toimenpide-ehdotusta. Kuntajaoston yhtenä tehtävä on ollut laatia ehdotus vaikutusten mittauksen periaatteiksi. Ehdotusta on laajennettu kattamaan myös vaikutusten arviointi, koska niillä on liittymäpintaa toisiinsa. Arvioinnin ja mittauksen periaatteet perustuvat valtionavustusten toimintamalliin. Korostettiin avustustoiminnan suunnittelun tiivistä kytkeä valtionhallinnon suunnitteluun. Valtionavustukset ovat yksi ohjausinstrumenteista. Valtionavustusten kohdentumisesta, toimijoista ja tavoitteista linjataan jo suunnitteluprosessissa sekä sen pohjalta laadituissa säädöksissä. Yhteiskunnallisen tilanteen tunnistamista tulisi tehdä jo ennen ohjauskeinojen valintaa uuden toimintamallin ajattelutavan mukaisesti. Ministeriöillä on tässä keskeinen rooli.

Arvioinnissa systemaattisuus ja tiedon hyödyntäminen tärkeää. On hyvä erottaa, että mittauksia ja arviointia tehdään kahdella eri tasolla eli hankkeen tasolla ja avustustoiminnan tasolla. Myös vaikutusketjuja laaditaan isosta kuvasta sekä suppeammin hakijakohtaisesti hakujen yhteydessä. Vaikuttavuutta ei voida havaita yksittäisten hankkeen tasolla. Hankkeita on arvioitava yhdessä eli päästiinkö kaikilla hankkeilla yhteensä asetettuihin tavoitteisiin ja tavoiteltuihin hyvinvointivaikutuksiin.

Toimintamallissa on syytä huomioida myös joustavuus. Suunnittelusta ei saisi rakentaa liian raskasta prosessia. On huomioitava, että on tarpeita nopeille avustuksille (esim. korona-avustukset). Keskusteltiin takaisinperinnöistä tilanteissa, joissa tavoiteltavia vaikutuksia ei saada aikaiseksi. Lisäksi keskusteltiin erilaista vaikuttavuuslähtöisistä rahoitusmalleista, kuten social impact bondeista, vaikuttavuusinvestoimisesta, rahoittamisesta hyvinvointivaikutuksia vastaan, lump sum rahoituksesta sekä flat rate budjetoinnista. Valtionavustustoiminnassa pitäisi edetä yksityiskohtaisesta raportoinnista ja raskaasta hallinnoista kohti tuloksien ja vaikutuksien rahoittamista. Selkeämmin asetettujen päämäärien kautta on mahdollista myös aikaansaada parempia ja vaikuttavampia hankkeita. Lisäksi uudessa toimintamallissa korostuu oppimisen näkökulma vaikuttavuusketjujen avulla.

Kuntien näkökulmasta korostetaan avustustoiminnan ilmiölähtöisyyttä. Rahoituksen tulisi koostua isommista kokonaisuuksista ja avustustoiminnan tulee keskittyä asukkaiden hyvinvointiin. Eri hallinnonalojen keinoilla vaikutetaan ilmiöihin, joten ministeriöiden yhteistyötä tarvitaan. Ilmiölähtöisyys tukee myös kunnan toiminnan johtamista ja kunnilla on hyvä valmius ilmiölähtöiseen ajatteluun. Toimenpide-ehdotusta pidettiin hyvänä. Sitä painotetaan jaoston kokouksessa esiin nousseilla näkökulmilla.

7 Toimenpide-ehdotus: Verkostot

Esiteltiin verkostoihin liittyvää toimenpide-ehdotusta. Laadittu toimenpide-ehdotus perustuu valtionavustusten toimintamallille. Verkostoitumiseen liittyviä tarpeita tunnistettiin kehittämistyöpajoissa ja toimenpide-ehdotuksia on muodostettu sen perusteella. Verkostoitumista voidaan hyödyntää myös muuhunkin kuin valtionavustustoimintaan liittyen. Se minkälaisia verkostoja käytännössä muodostuu, nähdään, kun valtionapuviranomaiset siirtyvät uuteen toimintamalliin omien kehittämis- ja käyttöönottoprojektien myötä.

Kuntaliittoa pidettiin keskeisenä toimijana ja kaikkien kuntien edustajana syntyvissä verkostoissa. Kaikki teemat eivät ole relevantteja kaikkien kuntien osalta. Valtionavustusviranomaisten olisi hyvä tunnistaa, miten ilmiöt näyttäytyvät paikallisesti, jotta verkostoihin osataan kutsua oikeanlaisia

toimijoita. Ilmiöt näyttäytyvät erilaisina eri puolella Suomea. Lisäksi painotettiin verkostojen vaihtuvaa luonnetta sekä verkostojen hallittavaa kokoa. Verkostojen hallinnointi pitää myös tunnistaa työtehtäväksi ja se on resursoitava. Toimenpide-ehdotus hyväksyttiin ja kokouksessa esiin tulleet näkökulmat lisätään ehdotukseen.

8 Toimenpide-ehdotus: Pienet toimijat ja hankkeet

Keskusteltiin toimenpide-ehdotuksesta pienet toimijat ja hankkeet. Keskusteltiin harkinnanvaraisesta valtionavustuksesta. Se näkökulma on jäänyt jaoston työssä vähäiselle huomiolle. Harkinnanvaraisia valtionosuuksia, kuten valtionosuuksien korotuksia, haetaan erikseen. Niiden prosessin on pitkälti samanlainen kuin valtionavustustenkin. Pienten toimijoiden osalta verkostomainen suunnittelu, hallinnollisen taakan vähentäminen, avustushakujen kokoaminen suurimmiksi kokonaisuuksiksi ja hakujen monivuotisuus ovat keskeisemmät toimenpiteet. Lisäksi täytyy pohtia mikä on toimiva rahoitusinstrumentti (valtionavustukset vai valtionosuudet). Ennakointi ja riittävä suunnittelu-aika tukevat myös hakumahdollisuuksia.

Omia pienille toimijoille suunnattuja avustuksia ja toimijoiden luokittelua koon perusteella ei nähty tarpeelliseksi. Keskusteltiin myös asiantuntija-avun hyödyntämisen mahdollisuuksista kehittää toimintaa. Valtionavustushankkeessa kehitetään yhteishankkeisiin liittyviä menettelyitä. Laillisuusnäkökulmien lisäksi on hyvä huomioida myös menettelyiden kehittämisen näkökulma. Hyväksyttiin toimenpide-ehdotus kokouksessa tehdyillä tarkennuksilla ja muutoksilla.

9 Toimenpide-ehdotus: Avustustoiminnan roolit ja prosessit

Keskusteltiin avustustoiminnan rooleihin ja prosesseihin liittyvästä toimenpide-ehdotuksesta. Rooleja on hyvä tarkentaa ehdotuksen mukaisesti. Toimenpide-ehdotuksessa tarkennetaan vielä poliittisen päätöksentekijän roolia ja siirretään operatiivisempia tehtäviä ministeriön tehtäviin (toimijoiden tunnistaminen). Roolit tukevat hyvän hallinnon periaatteiden toteutumista ja varmistavat yhdenvertaisuuden sekä viranomaisten ja hakijoiden oikeusturvan.

Selkeä poliittinen tahtotila avustamisesta muodostetaan ministereiden välisellä päätöksenteolla valtioneuvoston tasolla. Yhdessä sovitaan miten eri hallinnonalat osallistuvat ilmiön avustamiseen. Ministeriöiden välinen koordinaatio avustustoiminnassa ja verkostomainen ote ovat keskeisiä. Eri hallinnonalojen toimin tähdätään yhteiseen päämäärään kuten esimerkiksi vihreään siirtymään. Poliittisen päätöksenteon tulee keskittyä strategiselle tasolle. Myös asetusten pitäisi olla selkeitä. Avustustoiminta rakentuu tiedolle ja tiedolla johtamiselle.

Päätettiin lisätä toimenpide-ehdotukseen vielä kunnan poliittisen päätöksenteon näkökulma. Käytiin keskustelua neuvottelukuntien roolista. Kaikilla hallinnonaloilla ei ole neuvottelukuntia tai vastaavia toimielimiä avustustoimintaan liittyen. Ehdotetaan, että neuvottelukuntien roolia kehitetään verkostomaiseen suuntaan ja osana valtionavustustoiminnan vaikuttavuusverkostoa. Keskusteltiin neuvottelukuntien toimikausista ja niiden ajoittumisesta suhteessa hallituskausiin. Tarkennetaan ehdotusta neuvottelukunnan roolista siten, että hakemusten käsittelyyn liittyvä toimivalta pitää olla säädelty.

10 VA hankkeen tilanne

Uusi valtionavustusten [toimintamalliopas](#) on julkaistu. Se täydentää eOppivan verkkokurssia Kohti vaikuttavaa valtionavustustoimintaa.

Hallituksen esitystä valtionavustuslain muutoksesta ei ole vielä annettu eduskunnalle. Muutos koskee tiedon toimittamisveloitetta ja Valtiokonttorin roolista verkkopalveluihin liittyen. Tietosuojaan liittyviä kysymyksiä on pitänyt vielä tarkentaa. Näillä näkymin esitys annettaisiin viikolla 12. Tietovarantoihin ja tiedontallentamisveloitteeseen liittyvästä asetuseräluonnoksesta järjestettiin kuulemistilaisuus ja valtionapuviranomaisilta on saatu palautetta luonnokselta. Sen valmistellaan osana valtionavustuslain muutosta.

Ensimmäiset käyttöönottoprojektit ovat käynnistyneet Palosuojelurahastossa, ulkoasiainministeriössä ja opetus- ja kulttuuriministeriössä. Opetus- ja kulttuuriministeriössä käyttöönottoprojektia ja valtionavustustoimintaa tullaan kehittämään hallinnonalan yhteisessä projektissa. Kuntajaoston näkökulmasta tämä on hyvä asia, koska kyseiseltä sektorilta myönnetään suurin osa kuntatoimijoille kohdentuvista avustuksista.

11 Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

12 Seuraava kokous

Kuntajaoston seuraava kokous pidetään 16.3.2022 9-11, TEAMS. Seuraavan kokouksen esityslistalla: kehittämisalueiden kuvaukset ja toimenpide-ehdotukset (1-2, 4), toimenpide-ehdotukset: läpinäkyvä ja yhtenäinen avustustoiminta ja tulosten levittämisen periaatteet sekä toimenpiteet.

13 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen 10.58.

Pöytäkirjan vakuudeksi,

Ulla Suomela, erityisasiantuntija, kuntajaoston sihteeri

Liitteet -

Jakelu Kuntajaoston jäsenet

Tiedoksi Ohjausryhmä
Hankeikkuna